СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 156. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 8. липня 1931. VOL. XXXIX. No. 156. Jersey City, N. J., Wednesday, July 8, 1931. THREE CENTS.

ПІДПИСАНА ЗГОДА МІЖ АМЕРИКОЮ ТА ФРАНЦІЄЮ НА МОРАТОРІЮ

РЕПАРАЦІЙНИЙ ПЛЯН ЙОНГА БУДЕ ВИКОНУВАТИСЯ ДАЛІ.

ПАРИЖ (Франція). — Нарешті осягнено порозуміння між Америкою та Францією в справі мораторії. Угода сталася на тім, що від 1 липня припиняються на рік сплати всіх міжнародніх боргів та відсотків від них. Німеччина лише має внести до міжнародного банку безумовну частину сплат до пляну Йонга. Ця частина репарацій має бути заплачена залізничими бондами. На відповідну суму Німеччина зможе одержати кредити, коли їй вони будуть потрібні.

Для потрібного вироблення порозуміння буде складена з представників ріжних держав спеціяльна комісія, яка має працювати в дусі побажань, висловлених президентом Гувером. Німеччина зобовязується всі засоби, звільнені від чергових репараційних і боргових, сплат, ужити на оздоровлення свого економічного та фінансового життя.

В НІМЕЧЧИНІ ЗАДОВОЛЕНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Міністер справ заграничних, Курціюс, одержав пізно в ночі повідомлення про підписання порозуміння в справі мораторії між Америкою та Францією. Він висловив свою велику радість із задоволення, що тепер вратовано від катастрофи не лише Німеччину, але й інші держави.

Особливо з великим признанням він висловився про працю секретаря Мелона, який приїхав до Европи відпочивати, а міжтим перевів найтяжче завдання, яке рідко коли спадає на плечі державних мужів.

В АНГЛІЇ И У ФРАНЦІЇ ТАКОЖ ЗАДОВОЛЕНІ.

ЛОНДОН (Англія). — Відомости про те, що наступило порозуміння між Мелоном та Лявалем, викликали загальне задоволення, що нарешті настав кінець непевности. Всі переконані, що тепер наступить значна поправа в фінансовім та економічнім світовім життю.

Таксамо й у Франції всі задоволені, що нарешті осягнено компромісове рішення й є надія на збереження пляну Йонга вцілости. Тут таксамо сподіваються значного поліпшення в економічнім життю світа й торговельного оживлення.

КРИТИКУЮТЬ ВАТИКАН.

РИМ (Італія). — Фашистівська преса, що від якогось часу перестала була нападати на Ватикан, знов заговорила рішучо проти папської енцикліки. Преса заявляє, що Ватикан неправдиво трактує конкордат між Італією та Ватиканом і втручається занадто у внутрішні державні справи Італії. Газети грозять, що Італія заборонить продавати й розповсюднювати на її території ватиканський орган „Осерваторе Романо", що виходить на терені Ватикану.

Міністер справ закордонних, Гранді, та ввесь уряд тепер заняті похороном бувшого головнокомандуючого італійської армії, князя Аости, а тому не мають часу занятися справою Ватикану.

КОМУНІСТИ ЖИЮТЬ, ЯК СИР У МАСЛІ.

МОСКВА (СССР). — На засіданню Центрального Комітету Комуністичної Партії Сталін заявив, що комуністи не повинні користуватися особливими привілеями в праці, як тепер є, лише з того титулу, що вони члени партії. Він закликав комуністів працювати нарівні з іншими людьми відповідно своїм знанням та придатности, а не домагатися завжди кермуючих становищ.

Підчас засідання була виявлена типова історія для сучасних відносин у радянській Росії. Два американські інжиніри заявили, що в їх районі праці всі комуністи жиють, як королі в багатім краю. Вони завжди їдять масло, яйця й мясо, а в той час Американці та російські робітники жують чорний хліб та їдять рідиеньку зупу, живучи завжди в проголодь.

ТРОЦЬКИЙ ЗНОВУ ПАТЯКАЄ.

КРАКІВ (Польща). — В місцевій польській газеті „Курєр Цодзєнни" бувший диктатор комуністичної Росії, Троцький, умістив статтю, направлену проти бюрократії сталінського режиму. Він домагається уступлення Сталіна для вратування „діла революції".

Троцький говорить, що в Росії лише 5% населення змушені переводити ріжні соціялістичні експерименти. Годі думати, що в Росії можна скоро заводити соціялізм, а те, що тепер там робиться, є лише профанація соціялізму.

ХОЧУТЬ ШУКАТИ АМУНДСЕНА.

МОСКВА (СССР). — На російськім ледоломі „Малигин" виїздить на північ спеціяльна виправа для обслідування полярних земель. На цім ледоломі їде також бувший командант повітроплава „Італія", Нобіле. Він сподівається, що пять членів залоги повітроплава, які були занесені геть вітром підчас загибелі повітроплава „Італія", а також Амундсен, котрий летів їх відшукати, десь жиють на північ,

СОВІТСЬКА ПРОПАГАНДА В ГРАМОФОННИХ ПЛИТАХ.

Румунська сигуранца спостерегла, що в столиці робиться успішно совітську пропаганду при помочи книжок і грамофонних плит. В помешканнях російських емігрантів перевела сигуранца труси й знайшла велику скількість книжок большевицького змісту. В складах грамофонів сконфісковано більшу скількість плит.

УБИЛИ ПОЛІЦІЯНТА.

Під Коніном за Кельцами невідомі особи напали в ночі на поліціянта Відельського, який їхав ровером, і вбили його револьверовими стрілами. Другий поліціянт стріляв за вбивниками, але вони повтікали. Підозрівають, що це були комуністи.

ЗГОРІЛО ЦІЛЕ СЕЛО.

В селі Гремба коло Пйотркова вибухла в ночі пожежа. Заки пожежна сторожа приїхала, вже 16 хат стояло в полумях, а відтак огонь наслідком вітру перекинувся на ціле село. Згоріли всі хати, 32 корови, 11 коней, цілі сотки курей, кількадесять свиней. Згорів також 2-літній хлопець.

ВБИВСТВО У МОНАСТИРІ.

В югославянськім місті Крушевац чернець Сильвестер Спасіч довший час жив зі своїм ігуменом Дранковичем у незгоді. На днях по гострій суперечці Спасіч стрілив до ігумена з револьвера і вбив його. Вбивника-монаха арештовано.

З ХРОНІКИ ЛЮДСЬКИХ НЕЩАСТЬ І ЗЛОЧИНІВ.

В селі Гільсінген в Австрії господар Еміль Маєр нагло збожеволів і в приступі шалу вбив сокирою четверо своїх діт, з яких найстарше мало 9 літ, а наймеше тільки 3 роки дивилось на світ божий.

БОЯТЬСЯ ВІЧНОГО СІРНИКА.

Віденець д-р Рінгер винайшов вічний сірник. Увар Крайгер, сірниковий король Европи, предложив йому 20 міліонів німецьких марок, щоби лише Рінгер зрікся свого винаходу. Рінгер не згодився на це.

УКРАЇНІКА.

У великодному додатку до берлінського щоденника „Дойтше Альгемайне Цайтунг" з 5-го квітня поміщена коротка статейка Бориса Стирського п. з. „Україна", в якій подана коротка характеристика новішої, післяреволюційної літератури на Радянській Україні та переклад Стефаникової новелі "Die Kuh" (Корова).

ПРИСУД У РОЗПРАВІ ЗА ПІДПАЛ.

Дня 10. червня вечером зачав присуд у процесі молодих Українців зі Збаражчини, яким закидали державну зраду наслідком приналежности до УВО та за підпали. На основі ухвали присяглих суддів, які потвердили поставлені питання в справі всіх обвинувачених, запав такий присуд: Василь Процишин (§ 58, дальша участь і підпал) 8 літ тюрми, Богдан Гевко (те саме) 4 роки, Ярослав Романишин півтора року, Лука Гелещук півтора року, Марія Гевко 1 рік тюрми.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим посередником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зважиши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то доносить кошт вироблення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде стільки коротке коштувати, скільки виносить кошт вироблення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких піся ухвали не будеться поміщувати у календари), хотівби, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно просяться прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ЖЕРТВИ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ГРАНАТ.

У Красній (Зборівщина) робітники Микитин і Гумен при шарварковій роботі знайшли гарматні стрільна. Вони взялися розбирати ті стрільна. При вибуху згинув Микитин, а Павло Гумен тяжко ранений.

НАФТА І БЕНЗИНА З ТОРФУ.

Професор фінляндської політехніки, Компа, на основі довших дослідів ствердив можливість виробляти з торфу нафту й бензину. В тій ціли урядження спеціяльну лябораторію.

БОЖЕВІЛЬНИЙ НА КОРАБЛІ.

На канадійськім кораблі, який плив до Японії, збожеволів один пасажир з Гонолюлю і в приступі шалу убив ножем двох товаришів подорожі та ранив 17 осіб, заки його встигли звязати і передати до лічниці в Йокогамі.

ВБИВСТВО „СТШЕЛЬЦА".

В Ковалівці, п. Бучач, убив хтось члена місцевого Звйонзку Стшелецкого, Кузьмінського. Польська телеграфічна агенція твердить, що Кузьмінського вбили українські парубки та що поліція арештувала вже вбийників.

НОВІ ПОДВИГИ ВШЕХПОЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ В ПОЗНАНІ.

Золота молодь знад Варти і знад Полтви порозумілися. Методи, практиковані у Львові, перейшли й у Познань. Нагінка на наших студентів у Познані з кожним днем кріпшає. Дня 4. червня ц. р. влаштувало товариство Чорноморе-Познань комерс з нагоди чотирохліття свого істнування. Коло 4. год. рано, коли присутні почали розходитися, впала на салю розюшена група корпорантів, якої частина вже від 11. год. пила в сусідній кімнаті і провокувала Чорноморців вигуками, які не надаються до повторення на цьому місці. Але коли на салі явилася поліція, покликана господарями комерсу, герщт тогo нападу скрутився разом з товаришами, щоби сховатися за буфет, а кількох „героїв" намагалося вискочити крізь отворені вікна. Треба було витягати їх за обшивку й за вуха, після чого ціле присутне товариство відпровадило „боївників" до комісаріяту. При протоколі показалося, що організатори нападу — це знані на познанському ґрунті вшехпольські провідники студентства.

„ЗА ЗАБУРЕННЯ ПУБЛИЧНОГО СПОКОЮ".

НАТ повідомляє з Тернополя: Постерунок поліції в Таврові (пов. Бережани) виготовив у часі від 27. березня до 2. червня ц. р. чотири карні донесення за забурення публичного спокою та ставлення спротиву на гр.-кат. пароха в Таврові, о. Теодора Петрицького. Від себе додає згадана агенція, що о. Петрицький свого часу був уже засуджений за §153 і 112 на 3 місяці вязниці з відложенням кари на 5 літ.

СКАСУВАННЯ СТАНИСЛАВІВСЬКОГО ТА ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ВОЄВІДСТВА.

Комісія для управлення адміністрації при президії ради міністрів приняла проєкт нового адміністраційного поділу держави. Проєкт цей на днях предложать урядови. Що торкається Східної Галичини, то проєкт касує два воєвідства: тернопільське та станиславівське, а їх агенди передає львівському воєвідству.

ЗІЗД БЕЗБОЖНИКІВ У МОСКВІ.

У Москві відбувся зізд представників організації безбожників. Предсідник зізду, Лукашевський, у промові заявив, що 1928 р. Союз Безбожників мав 200,000 членів, а тепер має 5 міліонів членів, з того 640,000 у самій Москві. На Україні є півтора міліона зорганізованих безбожників. Цей Союз Безбожників має 58 музеїв, 120 колгоспів і 81 атеїстичних вищих шкіл.

ЗГИНУВ ПІДЧАС УТЕЧІ ДО СРСР.

Міхель Цинамон, син власника книгарні в Отвоцку, належав до польської комуністичної партії, був головою гуртка „комсомолу" і був сільно в оці поліції. Коли його мали арештувати, він утікав коло Мікашовець через Сл уч до СРСР, але прикордонна сторожа постріляла його і він втопився в ріці. Трупа його витягнули з води.

СТРАЙК ОБНИМАЄ ВУГЛЕВИЙ ОКРУГ КАНОВИ

23.000 РОБІТНИКІВ ПОКИНУЛИ РОБОТУ.

ПІТСБУРГ (Па.). — Страйк вуглевих робітників обняв уже нині вуглевий округ у повіті Канові, стейту Західної Вірджінії.

Страйк почався на приказ юнії „Вест Верджінія Майн Воркерс", котра каже, що на страйк вийшли всі 23,000 робітників, занятих у цім окрузі. Підприємці заперечують цьому, кажучи, що говорити про число страйкарів ще передчасно, бо підприємства ще не зробили перерахунків робітників.

Підприємці самі потверджують, що робітники вийшли на страйк спокійно та що в цілім окрузі не було ніяких заворушень.

Страйк звертає на себе увагу тим, що копальні мягкого вугля в повіті Канові працювали від довшого часу постійно. Одначе заплата робітників тут була дуже низька, навіть, можна сказати, найнижча в усім промислі мягкого вугля. Крім цього майже всі майни працювали як „отверті шапи", себто не признаючи юнійних організацій.

Краєва Майнерська Юнія збирається пікетувати вуглеву конференцію, що за почином уряду має початися в цей четвер у Вашінґтоні. Юнія закидає урядови бажання „здростувати" промисл мягкого вугля.

ВИБУХ У КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ В ІНДІЯНІ.

ТЕРЕ ГОТ (Індіяна).—В углевій копальні Кунц, що лежить пів милі від Райлі, наступив у вівторок вибух двох тяжких ладунків динаміту. Один ладунок був підложений у машиновій кімнаті та знищив увесь будинок для машинерії; другий підложений у „Типелі" та ушкодив цю будову дуже поважно.

Коло копальні стояв сторож, але напасники схопили його, завязали йому очи, вивезли його з копальні та покинули три милі від неї.

Копальня працювала, але не признавала юнії.

ВУГЛЕВА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ПОЧИНОМ УРЯДУ.

ВАШИНГТОН. — На запрошення федерального уряду до власників копалень мягкого вугля та робітників юній у справі робітничих умов у цім промислі зголосилися вже кількох підприємців.

Конференція має початись у Вашінґтоні в четвер.

Почин до конференції дає уряд на домагання уряду майнерської юнії „Ди Юнайтед Майн Воркерс оф Америка". Президент Гувер, до котрого віднісся предсідатель майнерської юнії, віддав справу секретареви торговлі Ламонтови та секретареви праці Докови.

Четвергова конференція має на цілі розглянути настрій власників копалень та робітничої юнії. Коли цей настрій покажеться підходячим, уряд скличе другу конференцію.

ЛИСТ ҐАЛІЛЕЄ ҐАЛІЛЕЇ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Томас Медиген, американський збирач автографів (власноручних письм), дістав у свої руки лист відомого італійського астронома, Ґалілео Ґалілеї. Лист відноситься до винаходу телескопу, який зробив уперше цей астроном. Лист писаний до Косімо Медічі, що тоді правив італійським містом Фльоренцією, і в ньому винахідник пояснює Косімови Медічі, як можна буде вживати телескопу в морських битвах.

Ґалілео Ґалілеї, що жив від 1564 до 1642 р., розсліджував своїм телескопом небозвід, чим напитав собі біди з тодішним папством. Він доказав при помочи свого телескопу, що інші зорі це інші сонця, подібні до нашого, або інші планети, подібні до нашої землі. Церква, яка стояла на становищі, що земля є осередком системи світа, противилася цій науці, а що церква знаходила в своїх книгах погляди, противні до поглядів Ґалілея, вона переслідувала вченого як безбожника. Телескоп Ґалілея показував правдивість його поглядів, тому церква звернулася проти телескопу, називаючи його винаходом чорта. Церковна влада його наконець арештувала та приказала відкликати свою науку. Кажуть, що він присягнув, що земля стоїть на місці, а відтак обернувся й сказав: „А таки обертається".

НЕБЕЗПЕКА ПРИ ПРОХОДІ МІЖ ЗАПАРКОВАНИМИ АВТАМИ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — 9-літний Гарі Ленард, погиб тут, коли проходив між двома автомобілями, запаркованими на дорозі. В цій саме хвилі, коли він знаходився між автами, третій автомобіль підїхав до заднього та вдарив його. Від удару авто рушило вперед та придушило хлопця до переднього авта. Його забрано до шпиталю, але він помер по дорозі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНСЬКА ШКОЛА НА СЕЛІ

На відбуваючійся в Лос Енджелісі, в Каліфорнії, вчительській конвенції виступив Джордж Дерн, ґубернатор стейту Юти, зі словами, які сейчас облетіли всю американську пресу. Декотрі ґазети аж у Ню Йорку подали повний текст цеї промови, а вона ціла була одною критикою американського сільського шкільництва.

Дерн почав з того, що показав на вагу сільського шкільництва. Сільське населення в Америці виносить що найменше одну третину населення. Виховання, сільських дітей це одна з найважніших виховних задач.

Дерн далі показує на хиби теперішнього сільського шкільництва в Америці. Школа в основі має зле заложення: вона не виходить з заложення, що має вчити сільських дітей бути такими самими розумними й здібними до конкуренційної боротьби, як міські діти. Вона немовби збиралася вчити дурнів, яким не треба стати розумними, бо вони й так лишаться на селі, де богато розуму не треба. З цього виходить богато зла не тільки для самих учеників цих шкіл, але й для цілого краю, бо ученики тих шкіл не бажають нічого кращого, не збільшують своїх потреб, каменіють на старім.

Тепер Дерн подає свої заради. Треба поправити школи. Школа має бути краща будівля. Наука має бути покладена ширше. Вона не має оставатись позаду міської та має приноровлювати дитину до сільського життя. Вчителі мусять бути кращі, — каже Дерн — хоч він говорив до вчителів з фаховою вчительською освітою. Школа має притягати дітей до себе лекціями, музичними виступами, дебатами, товариствами, клюбами, спортами, забавами. Школа має виробляти в дітях нові потреби та бажання кращого.

Такі вимоги ставить американський провідник до сільської школи. І дві тисячі учителів, які його слухали, дали йому обильні оплески. Не було на зборах ні одного вчителя, який чувся би ображеним критикою.

Не забув ні Дерн ні ті, що говорили після нього, про те, що всякі такі поправки потягають за собою кошти. Коли школи мають бути краці, коли вчителі мають бути кращі, то на це треба вищих оплат, вищих податків. Кождий знав, що цього треба, що ощаджувати тут нерозумно.

О. І. Бочковський.

ПАТОЛЬОҐІЯ НОВОЧАСНОГО АНТИДЕМОКРАТИЗМУ.

„Свобода робить помилки, котрі, як свідчить про це історія, народи можуть виправити. Але тиранія веде до занепаду і смерти народу..."

Джакомо Маттеотті.

Світова історія саме на переломі. Культурне людство переживає дуже гостру кризу. Світова війна була історичним Рубіконом. Післявоєнні революції були спробами знайти вихід і шляхи нового розвитку. Словом, живемо в дуже критичній добі. Іде переоцінка всіх суспільних вартостей. Шукаються нові маґістралі історії. Творяться нові ідеали. Має будуватися новий світ... Такі епохальні процеси ніколи не відбувалися гладко та не болючо. Навпаки завжди й скрізь в таких переломово критичних добах історії виринало з глибини людської стихії чимало патольоґічного й нездорового взагалі. Патольоґія є не-абияким чинником у наш час: большевизм, фашизм, диктатуроманія, демократофобія, врешті — дуже модний і популярний націоналізм, а це все тільки ріжні прояви цієї суспільної патольоґії нашої доби явища — соціольоґічно беручи, одного й того самого порядку, своїм походженням глибоко споріднені, хоч іноді та на перший погляд, немов діяметрально протилежні, як скажім, большевизм та фашизм.

Вони псевдонаукові (большевизм), або антинаукові (фашизм): заперечують розум та основуються переважно на сліпім інстинкті й стихійній волі. Нічого дивного, що фашизм своїм соціольоґом уважає іноді покійного **В. Парето,** у якого соціольоґічній системі „сили нельоґічні" (forces illogignes) є суспільними чинниками чималого значіння. Через це пояснюється також **ґеоґрафічне** поширення цих антидемократичних спроб суспільного будівництва. Як слушно стверджує проф. **Геллер,** автор джерельної критичної праці про сучасний фашизм: "Europa und Fascismus" (II вид., 1931) вони виринають „в европейських країнах з найбільшим числом анальфабетів", зглядно в „державах культурно відсталих"...

Вони іґнорують досвід історії. Не визнають методи ab ovo. Не тільки їхні адепти, але й самі провідники не знають історії; переважно препарують її для потреб своєї доктрини. Тому метода їхньої політичної діяльности здебільшого випадкова, працює ad hoc, залежно від політичного моменту чи обставин. Вони сьогодня можуть заперечувати те, що ще вчора проголошували залізною аксіомою. Найгіршу прислугу Мусоліньому зробить той, хто видасть повну збірку всіх його промов. „Дуче" радо імпровізує, звідки ідеольоґічні суперечности в його прилюдних завах. Редакторові "Berliner Tageblatt'y" — він напр. переконуючо доводив, що **„фашизм не є експортовим** продуктом", а за нецілий рік, під враженням виборчих успіхів в німецьких гітлерівців, рішучо твердив: **„помиляється той, хто каже, що фашизм не є експортотим продуктом.**

Прихильники твердого проводу не люблять ясности в думках і засадах. Через це програма їхня дивує своєю ідейною безпрограмовістю та більш, ніж випадковим еклектизмом. Проф. Геллер слушно звертає утагу, як в їхній ідеольоґії засади цілком протилежних доктрин переплуталися в якімсь мальовничім безладдю. Клясично це можна спостерігати на прикладі німецьких національних соціялістів, де все, починаючи від самої назви цієї партії, є політичним непорозумінням. Гітлер — в липні 1930 р. казав: „Ми маємо зразок, який можемо без застережень приняти: це — фашизм". Інший лідер гакенкройцлерів — **О. Штрасер** —такий зразок скорше добачає в большевизмі, звідки його засадниче совітофільство.

Зрештою, це тільки ще раз стверджує, **що соціольоґічно фашизм і большевизм явища в істоті своїй дуже близькі, хоч на зовні буцімто непримиримо ворожі.** А вже цілком пікантно звучить протест представника цієї національно-**соціялістичної** партії в берлінськім парляменті (з 13/XII. 1930) на адресу німецької народньої партії — „Ви не маєте ніякого права підкидати нам **соціялістичні тенденції"**.

Спільною для цих всіх антидемократичних тенденцій — є одна риса, власне хоробливa манія: за всяку ціну захопити в свої руки **громадський провід.** Провід — це їхня заповітна мрія, свого роду idee fixe. Для здійснення цієї мети — вони готові піти на все та вжити кожного способу, використати кожну нагоду. Інша річ, — що з цього вийшлоб. Чи ці мономани проводу мають до цього якінебудь кваліфікації? Чи здатні вони до якоїсь творчої праці? Більше того: чи орієнтуються вони в історичних процесах сучасної доби? Практика й досвід останніх кількох років дають на це виразно неґативну відповідь. Саме, коли пишуться ці рядки, блискучо завалилася еспанська монархія, добита злочинною кількарічною диктатурою. Якщо тримається ще фашистівська Італія, зруйнована та виснажена політичним самодурством „дуче", то тільки через те, що він завів у цій нещасній країні такий терор і деспотизм, якого вона не зазнала певно й за часів середньовіччя. В день невдалого больонського замаху на нього, Муссоліні (про що згадує бувший його приятель **П. Ненні** у дуже цікавій книзі: **„Як вмирала свобода в Італії")** особисто запропонував оці засоби утримання власного режіму в Італії: „ревізія й конфіската закордонних пашпортів; розстріл кожного, хто спробує таємно перейти кордон; заборона публіцистичної антифашистівської діяльности, як часописів і журналів; розвязання протифашистівських товариств натіть і таких, які тільки заподозрені в протифашизмі; висилання всіх, хто є антифашистівсько настроєний, або тих, хто в якійнебудь формі працює проти уряду; заведення специяльної політичної поліції в цілій державі (отже властиво фашистівської Чеки. — Б.); закладення окремих установ для таємного шпигунства та надзвичайних судів". Розуміється, що з таким режімом кілька років можна протриматися. Інакша справа, що цей політичний рахунок, так як і в Еспанії, заплатить згодом італійська династія та монархія, які мовчки дали санкцію цьому історичному авантюрникові, котрого майбутній дослідник нашої бурхливої доби буде цитувати як зразок особистої безхарактерности та політичного паразитизму. Адже зовсім випадкоті обставини спричинили те, що „дуче" заклав фашизм. Не багато бракувало для того, щоб він свої політичні авантюри проводив під прапором большевизму. Його колишня соціялістична карієра, зокрема при кінці — була яскраво революційна саме у **большевицькім** стилі.

Ще більш повчаючим прикладом під цим оглядом є політична практика **німецьких національних соціялістів.** Вони були майстрами безоглядної демаґоґії та вміло вербували політичну вулицю. Самі не знаючи, чого хочуть, настирливо рвалися до проводу. Їм пощастило. Торік підчас виборів до берлінського парляменту, вони одержали понад 6 міліонів голосів (прихильників „сліпого інстинкту" та „стихійної волі" у політиці) та здобули півтори сотки мандатів. Здавалося, що настав для них час політичних успіхів і вияву власного конструктивного мистецтва. Незабаром виявилося однак, що загрожувати розбиванням голов своїм політичним ворогам на передвиборчих вічах,— це річ, правда, ефектовна і зовсім не трудна, але позитивна та творча буденна робота в законодатних установах — це справа не по силі цим лицарям порожніх фраз і голосних слів. Тому за пару місяців вони корпоративно і демонстративно покинули парлямент, де їм нічого було робити. Сьогодня вони в розкладі: взаїмно оскаржуються та виключаються з партії, прилюдно виявляючи своє напівкримінальне обличчя. Історія незабаром змете їх з політичної сцени, як епізодичний намул і продукт хвилевої політичної істерії широкого загалу, виснаженого війною та втомленого революцією. Відомий німецький націоналіст, капітан **Ергарду, в своїй лютотій** промові перевів знищуючу критику цієї політики, схарактеризувавши її як **„низку фальшивих рішень, помилкових окреслень, демаґоґічних брехень"** і тому скваліфікував її назагал як національне **гаракірі.**

Я не згадуватиму тут про торічний дуже скандальний дебют на арені жовтневої політики **австрійських гакенкройцлерів,** що на щастя тривав дуже коротенько, а проте виявив повну політичну нездарність головних матадорів місцевого войовничого націоналізму. Незабарм відмовились від них навіть самі аранжери (Воґуан) торішнього віденського „перевороту". Австрійський міністер Вінклер у своїй березневій промоті (в Тепліц-Шенав) мусів ствердиди, що цей націоналістичний **„радикалізм не має думки, працює баґнетами, крицевими шоломами та насильними засобами".**

Цими словами влучно схарактеризовані методи громадського активізму всіх цих антидемократичних орґанізацій. Правда, в теорії вони охотно покликуються на аристократичну теорію про ролю „еліти" (що для них рівнозначне з проводом) — у суспільнім життю. На практицїж, вся їхня метода діяння є **сутомілітаристична** і то в гіршому значінню, бо в розумінню — анархічної **тоячні.** Зайво наводити приклади; хочаб з недавньої історії мадярського режіму Ґорті чи осінньої торішньої інавґурації полковницько-санаційної влади у Польщі. Але вся біда в тім, що баґнет і політика, це річі ріжного напрямку і до себе не пасують. Є недорічністю думати, що з допомогою штиків можна досягнути політичної дисципліни та авторітету, або втримати будь-яку громадську ґієрархію. Цим засобом де-який час можна протриматися терором.

Траґедія всіх цих антидемократичних прямувань та заходів полягає саме в тім, що вони в основі невірні, що їхні предпосилки із сучасного історичного моменту — помилкові. В хвилевій стаґнації історії — вони добачають суточки, звідки вихід є тільки назад, а не вперед по лінії попереднього розвитку. В дитячих хоробах демократії та парляментаризму їм вбачається немичучий занепад цих політичних форм, як життєво непридатних. З того, що втомлені маси ловляться на вудку безсовісної демаґоґії та дочасно впадають в нетрі політичної реакції, вони в реакційних диктатурах шукають політичного поратунку на це громадське лихо. З того, що після війни тяжко навязати справжні інтернаціональні взаємини, вони призирливо глузують зі всіх пацифічних заходів та доґматично вірять тільки у вічну непогрішимість мілітаризму та війни. Китайський мур — є їхнім ідеалом. Вони не знають іншої форми любови до свого, як у звірячій ненависти до чужого. Поза собою вони нічого не бачать на світі — новітня історія не багато знає прикладів такого колективного еґоцентризму. В цім саме і полягає **суспільна патольоґія** сучасного антидемократизму і через це слід його рішучо поборювати всіма засобами та скрізь. Людство не вертає до Гоббзового ідеалу: „людина людині вовком". Хто у війні добачає останнє і непогрішне слово суспільної динаміки, той не розуміє та не відчуває дальших етапів майбутньої історії і не є пророком політичного завтра, але підсвідомим кріпаком кривавої примари недавнього минулого.

Оце саме вийшла цікава книжка про демократію (Sur la Démocratie) покійного **Клемансо,** отже політичного й громадського діяча, якому не можливо закинути будь-яку сентиментальність чи мягкотілість. Адже він був батьком французької перемоги у світовій війні. Сучасники і земляки не дармо прозвали його „тиґром". Це була людина залізної волі, сильних інстинктів, але й великого розуму та передусім дуже високої культури. В цих своїх південно-американських викладах (у 1910 р.), з яких повстала попереду згадана книга про демократію, Клемансо раз-у-раз висловлював думки й погляди з приводу суспільних питань, яких вирішення є причиною сучасної громадської кризи.

Мені здається до речі зацитувати де-які з них при кінці цих уваг.

„Наполеон — казав він — забув, що його завданням було принести людям повне життя, а не примушувати їх вбивати.., один одного". „Монархія робить помилки, демократія впадає у помилки. Бо це людське. Але помилки демократії можуть бути виправлені, коли помилки монархії непоправимі"... „Щоб гідність парляменту піднести, треба передусім піднести людей, а через них — нарід..."

Що є громадська мужність? — питає він і каже: „кожного дня трохи добра зробити, щоб зло виминути; жертву принести, щоб щастя всіх збогатити — це є громадська мужність". І врешті ще останній цитат: „Всі великі слова були вже сказані. Лишається ще тільки перетворити їх в дійсність..."

В цих словах покійного „тиґра" є власне та демократична правда, що вказує все ще шляхи майбутньої історії, чого не розуміє, на жаль, антидемократична коаліція післявоєнної доби. В цьому патольоґія її суспільних зусиль і данайським дарунком є її політична робота. Проте всі ці антидемократичні явища нашої доби слід вивчати з лікарською, мовляв, докладністю, як свого роду суспільні хороби чи пошести. Коли вони соціольоґічно не мають позитивного значіння, то громадське їхне значіння поза всяким сумнівом. Стверджує це проф. Геллер при кінці цитованої своєї моноґрафії про сучасну Італію, кажучи: „Фашистівська диктатура має для европейських демократій величезне значіння як відстрашаючий приклад".

(„Соціял-Демократ").

Ярослав Гашек.

СПОВІДЬ СТАРОГО ПАРУБКА

I.

Як я пришивав ґудзики до штанів.

Чоловік відчуває одно з найстрашніших почувань, коли побачить, що одежа на ньому в непорядку. В такім одязі він не може появитися в товаристві, бо товариство не робить ріжниці між підстаркуватим парубком і жонатим чоловіком, а від обох вимагає означеного степеня пристойности. Неприсутність ґудзиків на ваших штанах викликає у богатьох безоглядних людей виразну неприязнь. Суспільність не відноситься до тієї обставини доволі серіозно і не бере під увагу ніяких виправдувань. Вона забуває, що старий парубок з соромливости не відважиться принести штанів з відірваним ґудзиком жінці свого жонатого приятеля з проханням, щоби вона докладно оглянула їх і привела до належного порядку. Колиж він звернеться з подібним проханням до дочки своєї господині, то, правдоподібно, викличе також і в її ніжній дівочій душі погорду, зовсім оправдану.

Тому то, коли старий парубок хоче зберегти в людей добру славу, йому не лишається нічого іншого, як самому пришивати ґудзики до своїх штанів. Колиж хто заявиться проти того та скаже, що парубок може піти до мужеського кравця, який пришиває ґудзики, то, овва, я відважуся запримітити, що таке твердження зовсім неправильне. Скажімо, що він прийде та скаже кравцеві: „Ось вам штани, тут відірвані ґудзики; будьте ласкаві пришити їх", то так він лише осмішить себе, тому, що така дурниця, як пришивання ґудзиків, це не кравцева справа.

Тому я рішився пришивати собі сам ґудзики до штанів.

Насамперед я заступив відірваний ґудзик англійською шпилькою. Та раз у трамваї (стріткарі) шпилька залізла мені в тіло і я сказав собі, що ґудзики треба пришивати, а не вдоволятися звичайним пришпилюванням.

Признаюся цинічно, що зпочатку я не звернув уваги на відірваний ґудзик. Щойно в ночі пригадав я собі, як на мене гляділи ввесь час у каварні навіть і тоді, як я надягнув пальто, тому я сказав собі, що причеплю шпилькою новий ґудзик, який я відрізав від камізольки. Що на камізольці не буде одного ґудзика, того ще не будуть уважати надзвичайно непристойним, — у всякому випадку, ви менше відчуваете наслідки недостачі ґудзика від камізольки, ніж від штанів. Коли не маєте ґудзика на камізольці, то здається, що ви її недбало защіпили. Це частенько приключається старим парубкам. Я знаю це з власного досліду. В усякому разі, це не разить окружаючої публики. Одначе зовсім інше враження робить, як я згадував, неприсутність ґудзика при штанах.

Після довгої надуми я рішив, що ґудзик пришию сам. Цілий день я був якийсь неспокійний. Спитатися, як то пришиваються ґудзики, я боявся, бо не хотів, щоби мене взяли ва дурного. Тому я пішов у читальню бібліотеки, взяв там „Енцикльопедію" і в томі під буквою „г" узявся вишукувати статейку „Пришивання".

Тепер я можу рішучо збити фальшивий погляд начебто наша „Енцикльопедія" є повна. Про пришивання ґудзиків там не сказано рішучо нічогісенько! Там навіть нема такого слова. В томі на букву „г" я найшов лише вияснення слова „ґудзик", та яке це було вияснення! „Ґудзик є складовою частю одежі. Прикріплюють ґудзики пришиванням. Ґудзики знали вже старинні Єгиптяни, одначе Греки та Римляни ґудзиків не вживали. Ґудзики в Чехії появилися разом з „християнством" і т. д.

Тоді я став шукати уступу „християнство", бо надіявся там найти згадку про ґудзики. Та я нічого не найшов. Я подумав, що могтиму найти вістку про це, як старинні Єгиптяни пришивали ґудзики. Вишукав уступ „Єгипет" і прочитав: „У Єгипті старих первісних священиків хоронили з золотим ґудзиком у руці". Одначе, як пришивали Єгиптяни ґудзики, про те не було нічого сказано.

Тому я повинен був здатися виключно на власну винахідчивість. Після довгих роздумувань, що конче треба держатися так званої системи постепенного вивчення, до справи треба підходити систематично, я оглянув ґудзик і відкрив у ньому чотири дірки.

Спершу призначення цих дірок було для мене загадкою. Та коли я оглянув їх уважно, я зрозумів, що через них переходить нитка при помочі того інструменту, який називається голка. А голка, як я вичитав з „Енцикльопедії", це означений рід сталевого гибля; від поросяти ріжниться тим, що має не два, а одно вушко. В це вушко, як я відкрив, встромлюється нитка, ґудзик насаджується на нитку, а голка проколює штани.

Моя уява працювала дуже буйно. А що я чув, що сталь дуже крихка, то я купив цілий пакет голок. Крім того тузин ниток, по більшости чорних. На випадок, коли чорні нитки покажуться непідхожими, я купив білі, а також бронзові.

(Далі буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Братство св. Андрія Первозванного, від. 66 У. Н. Союза повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться дня 11 липня 1931 точно о год. 8 вечером в тій самій гали де завсіди відбуваються збори на 67 вул.

Проситься всіх членів хотяй раз прийти на так важні збори, та вирівнати всі свої залеглости.

Неявившийся член буде караний після статута, а члени, котрі незложили вкладок за два місяці будуть безусловно суспендовані. Також маємо богато иньших, цікавих річей до полагодження. — Л. Фединяк, пред.; А. Дубас, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку Українському Народному Союзови аз поміч, уділену мені в сумі $50 з фонду запомогового.

Михайлина Новаковська,
членниця від. 290 У. Н. Союза,
Куртіс Бей, Мд.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РОБОТА ЧИ ПАНЩИНА?

Ви читаєте в ґазетах про страйк в Питсбурщині. Тисячі майнерів покинули роботу. Кождий день нові сотки виходять на страйк. Ґазети про це мало пишуть, а передовсім не подають ясно, за що йде страйк. Пишеться, приміром, що майнери покинули роботу за вищу пейду. Це може декому видаватися дивно, що майнери в такі часи вибралися на страйк за вищу пейду. Тому я хочу пояснити, за що йде тут страйк. Ось його причина:

Майнери в цій околиці заробляють від $1.50 до $2.50 на день. Щоби заробити півтретя доляра, він мусить заладувати в день 8 тон вугля, але, як це заладує, то вага йому не доважить і він півтретя доляра не виробить.

Та ще гірша біда з того, що тут не курсують американські доляри, а курсують тільки компанійні „скрипи". Того „скрипа" ніякий штор не приймає тільки компанійний, а компанійний штор за все рахує дорожче, як другий штор, деколи навіть два рази дорожче. Це значить, що компанійний доляр має тільки 50 американських центів та що майнер, коли дістає доляра „скрипом", дістає тільки пів доляра грішми.

Але не думайте, що майнер може відкинути цей „скрип" та жадати американських долярів. Якби се зробив, то роботи не має.

Коли приходить день виплати, то компанія обтягає робітникови за штор, за рент, за ріжні бомки, так, що з кождих десятьох майнерів девять не дістане ніякої пейди, а десятий возьме всеї пейди одного до пять долярів. А то трафляється, що майнер два або три дни на пейду не має вугля, то бос дасть йому робити „дейворк", за що не платить нічо — й майнер зовсім даром мусить робити, а як не хоче, то „ґулз авт".

Страйк зачали добре. Зачали з новою юнією, а як довго потримає, то не знати.

Мене побило в майні, і я вже 14 місяців лічуся на око.

Іван Васильчук.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НАНТІКОК, ПА.

На визвольну боротьбу.

На вічу, де говорив О. Грибівський, зібрано на визвольну боротьбу 28 долярів і 85 ц.

Жертви зложили: Д. Білий $5; по $1: О. Морикот, Ю. Бабак, В. Парцель, В. Чемеринський, А. Сьома, Г. Герман, Т. Бабак, І. Велгош, П. Пшик, о. П. Ґрушецький, А. Федів, Н. Вовк, Й. Сивик, В. Дзера, В. Стефунко, Т. Целень і М. Савчук; по 50 ц.: В. Бойко, О. Ґорґула, А. Гетьман, В. Пішель, І. Плекан, М. Коник, Ц. Сивик, А. Савчук, Н. Петляк, М. Велгош (Луки), Юлія Франко; Г. Тріщук 35 ц.; по 25 ц.: П. Біловус, Д. Савчук; М. Морикот 15 ц. — Дрібними датками 35 ц. — Разом $28.85.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

І. Велгош, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

На Рідну Школу.

Писанка для Рідної Школи в ріднім краю збирається кождого року при українській греко-католицькій церкві.

Тож і цього року комітет Рідної Школи не забув, а занявся збіркою. Найбільше праці доложив п. Федорців, бо попросив жінки щоб виписали писанки. І дкйсно, писанки були виконані чудово, а писали пані: Проскурняк, Сопотюк, Шміґановська й Угринчук, за що їм належиться признання. Писанка принесла $25.50, які зложили слідуючі:

Р. Бачинський $2; по $1: О. Козак, П. Федорців, І. Шміґановський, М. Хас, П. Вонс, М. Кіт, І. Павчук, Ф. Ірха, І. Т. Денис, І. Кіт, П. Угринчук, В. Рефьцо, М. Канюк, Н. Бачинський, І. Олійник, В. Кузів; по 50 ц.: Н. Кучинський, О. Шабатура, Д. Вовк, о. М. Яцкевич, Й. Переймибіда, Т. Яримович, Ф. Пікула, Й. Процьків, Й. Ґреськів, С. Романюк, В. Сопотюк, К. Сокіл. — Дрібними датками $1.50. — Разом $25.50.

Комітет:

П. Федорців,
М. Канюк,
І. Шміґановський.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за квітень 1931 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	364.28	141.	28.98
2.	175.33	142.	112.98
3.	79.08	143.	34.56
4.	83.48	144.	37.44
5.	94.59	145.	45.76
6.	31.91	146.	94.81
7.	186.20	147.	375.55
8.	172.51	148.	15.34
9.	134.36	149.	34.00
10.	164.65	150.	20.71
11.	8.78	151.	94.17
12.	109.29	152.	50.00
13.	44.02	153.	18.28
14.	83.07	154.	44.14
15.	22.67	155.	316.75
16.	40.08	156.	116.65
17.	29.40	157.	28.42
18.	109.09	158.	4.65
19.	10.62	159.	57.18
20.	133.71	160.	62.46
21.	76.32	161.	122.27
22.	86.84	162.	45.62
23.	43.37	163.	82.92
24.	112.21	164.	74.89
25.	37.62	165.	95.45
26.	27.55	166.	13.37
27.	48.17	167.	53.17
28.	119.12	168.	154.98
29.	149.24	169.	51.41
30.	74.88	170.	168.46
31.	122.86	171.	36.84
32.	30.89	172.	26.71
33.	75.65	173.	27.27
34.	112.43	174.	17.86
35.	22.36	175.	113.74
36.	86.22	176.	53.07
37.	75.20	177.	63.91
38.	219.56	178.	51.89
39.	118.82	179.	156.91
40.	30.08	180.	4.53
41.	38.05	181.	129.74
42.	112.34	182.	121.34
43.	53.68	183.	102.32
44.	138.77	184.	7.33
45.	180.86	185.	95.51
46.	34.11	186.	57.40
47.	45.80	187.	32.67
48.	48.69	188.	34.74
49.	17.54	189.	24.45
50.	38.72	190.	26.29
51.	42.66	191.	75.06
52.	42.14	192.	72.62
53.	55.83	193.	118.88
54.	17.69	194.	15.63
55.	41.87	195.	36.46
56.	109.83	196.	39.93
57.	103.94	197.	31.32
58.	99.11	198.	58.67
59.	136.12	199.	9.76
60.	20.96	200.	74.77
61.	54.72	201.	46.59
62.	52.30	202.	40.46
63.	196.00	203.	78.07
64.	74.08	204.	116.53
65.	244.90	205.	15.59
66.	99.69	206.	339.05
67.	123.33	207.	61.40
68.	36.79	208.	35.56
69.	74.72	209.	104.75
70.	227.60	210.	27.68
71.	10.05	211.	120.07
72.	51.00	212.	38.18
73.	85.24	213.	259.95
74.	40.10	214.	56.10
75.	76.14	215.	33.00
76.	214.01	216.	42.75
77.	68.58	217.	286.24
78.	132.86	218.	267.20
79.	3.51	219.	45.97
80.	42.76	220.	132.16
81.	133.75	221.	343.21
82.	62.43	222.	15.10
83.	93.59	223.	180.68
84.	25.46	224.	1.95
85.	92.21	225.	29.10
86.	189.62	226.	11.44
87.	95.38	227.	76.73
88.	7.18	228.	52.04
89.	11.63	229.	166.93
90.	199.79	230.	227.09
91.	212.89	231.	49.44
92.	14.10	232.	57.18
93.	47.76	233.	42.64
94.	184.24	234.	129.65
95.	51.07	235.	106.14
96.	154.58	236.	118.17
97.	74.42	237.	181.23
98.	118.14	238.	60.32
99.	158.25	239.	184.64
100.	67.52	240.	9.57
101.	54.78	241.	79.95
102.	334.47	242.	111.20
103.	87.04	243.	80.32
104.	197.36	244.	20.97
105.	152.35	245.	127.47
106.	191.91	246.	38.42
107.	40.33	247.	214.79
108.	86.83	248.	46.19
109.	118.58	249.	39.71
110.	22.92	250.	17.40
111.	47.51	251.	123.12
112.	191.34	252.	61.13
113.	72.84	253.	67.10
114.	55.19	254.	88.05
115.	20.04	255.	76.11
116.	62.30	256.	33.69
117.	68.79	257.	45.24
118.	62.12	258.	39.02
119.	29.63	259.	140.53
120.	133.42	260.	29.37
121.	96.58	261.	12.04
122.	56.17	262.	43.58
123.	133.93	263.	78.48
124.	98.53	264.	16.40
125.	19.55	265.	36.21
126.	73.07	266.	76.28
127.	110.13	267.	53.92
128.	60.88	268.	65.05
129.	32.78	269.	30.57
130.	203.59	270.	147.07
131.	36.73	271.	49.58
132.	124.85	272.	7.13
133.	166.79	273.	110.40
134.	72.89	274.	144.42
135.	70.20	275.	84.28
136.	148.47	276.	443.60
137.	161.66	277.	77.86
138.	49.24	278.	47.60
139.	70.88	279.	6.24

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
280.	94.33	339.	70.25
281.	25.56	340.	20.18
282.	174.58	341.	78.00
283.	92.66	342.	189.05
284.	32.05	343.	34.00
285.	23.39	344.	44.42
286.	66.67	345.	112.24
287.	9.93	346.	23.80
288.	165.16	347.	63.15
289.	30.72	348.	6.93
290.	53.75	349.	90.87
291.	24.50	350.	79.70
292.	263.92	351.	32.44
293.	37.52	352.	62.34
294.	37.01	353.	17.66
295.	173.72	354.	29.11
296.	194.64	355.	46.99
297.	15.34	356.	24.70
298.	47.39	357.	31.29
299.	66.35	358.	67.84
300.	255.15	359.	24.42
302.	6.49	360.	73.46
303.	64.07	361.	341.98
304.	56.03	362.	31.64
305.	74.41	363.	116.77
306.	28.42	364.	237.60
307.	36.71	365.	96.30
308.	88.44	366.	12.98
309.	38.89	367.	179.05
310.	43.63	368.	15.34
311.	19.10	369.	143.72
312.	49.68	370.	186.81
313.	54.63	371.	107.90
314.	10.56	372.	27.96
315.	15.36	373.	30.61
316.	199.91	374.	19.78
317.	72.33	375.	51.49
318.	112.98	376.	19.89
319.	33.58	377.	9.06
320.	82.95	378.	15.04
321.	109.76	379.	38.78
322.	39.63	380.	19.46
323.	45.70	381.	28.00
324.	98.17	382.	33.53
325.	63.23	383.	96.45
326.	150.46	384.	93.10
327.	38.64	385.	169.51
328.	19.97	386.	14.08
329.	16.14	387.	3.51
330.	60.67	388.	162.41
331.	41.22	389.	22.91
332.	52.89	390.	21.86
333.	98.41	392.	16.08
334.	171.56	393.	26.02
335.	47.35	396.	77.20
336.	178.02	400.	66.92
337.	18.59	401.	23.79
338.	208.85		

З місячних вкладок старих родів обезп. $32,435.18

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
3.	1.46	185.	1.72
5.	2.52	191.	1.71
7.	3.42	195.	6.59
10.	1.16	196.	8.82
13.	4.46	204.	28.25
14.	15.20	206.	19.03
16.	4.31	213.	31.68
17.	2.67	217.	42.33
23.	1.34	218.	3.19
25.	22.53	221.	12.86
26.	4.25	223.	4.16
28.	1.24	229.	3.68
29.	10.46	230.	9.69
31.	6.00	234.	4.15
34.	2.15	235.	2.37
37.	2.14	237.	23.68
38.	5.87	239.	55.44
42.	5.16	242.	11.82
44.	6.56	243.	7.13
56.	9.25	245.	12.43
57.	4.91	246.	1.29
58.	4.27	247.	14.77
59.	9.91	248.	2.08
63.	4.16	252.	1.61
64.	5.12	253.	2.29
65.	31.48	255.	3.93
66.	1.83	266.	4.95
67.	2.68	267.	12.30
70.	5.70	270.	3.95
71.	1.36	271.	6.47
73.	1.69	276.	10.97
74.	4.25	277.	1.88
75.	1.66	278.	1.35
76.	3.70	281.	25.09
78.	4.18	284.	8.41
83.	8.64	286.	4.32
84.	2.41	292.	19.36
85.	6.80	295.	16.91
87.	23.22	300.	2.13
91.	6.72	308.	2.37
94.	23.08	309.	7.26
97.	28.77	313.	5.93
100.	13.52	322.	2.03
102.	23.36	323.	4.19
104.	1.01	325.	3.23
106.	4.96	326.	2.48
112.	7.35	333.	2.45
113.	2.15	334.	2.47
115.	4.18	336.	12.03
117.	5.81	337.	1.16
122.	8.07	338.	5.15
127.	5.13	345.	4.15
130.	13.65	346.	4.94
131.	6.44	347.	5.75
133.	10.37	349.	4.17
137.	4.15	350.	1.70
143.	4.22	351.	2.16
144.	16.82	357.	14.43
145.	4.15	361.	67.37
147.	24.48	363.	7.21
151.	7.85	364.	4.13
152.	1.45	366.	2.21
155.	4.15	367.	12.05
157.	2.37	369.	6.46
160.	51.50	371.	10.82
163.	17.26	372.	18.05
167.	8.32	382.	4.53
168.	2.37	383.	7.31
174.	4.15	385.	18.70
177.	44.77	387.	8.30
179.	8.35	388.	5.19
181.	2.68	389.	2.16
183.	7.25	391.	56.10

З місячних вкладок нових родів обезп.	$1,374.41
Разом від членів	$33,809.59
Процент від моргечів	5,932.17
Процент від бондів	2,804.88
Сплати моргечів	1,367.50
Сплати бондів	12,000.00
Сирітські части по бл. п.:	
в. 8 Луців Франко	400.00
в. 95 Меч Феська	275.00
в. 165 Коцоловський Ів.	466.68
в. 300 Котинський Т.	333.34
Разом	$57,389.16

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

в. 1 Свентик Франко	1,000.00
в. 8 Луців Франко	1,000.00
в. 9 Ястівка Сузанна	750.00
в. 28 Цанайка Микола	1,000.00
в. 95 Меч Феська	1,000.00
в. 99 Оберц Пилип	1,000.00
в. 112 Карабин Анна	500.00
в. 113 Полийовський М.	750.00
в. 123 Яцун Дмитро	1,000.00
в. 155 Дзюбатий Вас.	1,000.00
в. 165 Коцоловський Ів.	1,000.00
в. 213 Задорецький Т.	1,000.00
в. 242 Бранка Юрій	500.00
в. 251 Чуль Роман	1,000.00
в. 273 Любянецький О.	1,000.00
в. 295 Борович Мих.	1,000.00
в. 300 Катинський Т.	1,000.00
в. 310 Тижник Стефан	1,000.00
в. 319 Вітушинський К.	250.00
в. 365 Ґулик Василь	1,000.00
в. 390 Бойко Андрій	1,000.00

Запомоги з фонду запомогового:

в. 1 Пеляк Максим	50.00
в. 24 Мацько Микола	50.00
в. 78 Вайда Йосиф	50.00
в. 81 Пашкевич Блашко	50.00
в. 98 Дишель Андрій	50.00
в. 104 Шут Йосиф	50.00
в. 106 Фтомин Михайло	50.00
в. 147 Тихоліз Гнат	100.00
в. 163 Колодчак Павло	50.00
в. 177 Онисько Маґда	25.00
в. 180 Якимович Юліян	50.00
в. 193 Папцун Бронислава	50.00
в. 206 Боднар Анна	50.00
в. 218 Стецьків Марія	50.00
в. 223 Спас Апольонія	50.00
в. 230 Глуханич Франко	50.00
в. 241 Барилюк Войтко	50.00
в. 244 Бончак Іван	75.00
в. 251 Дзівік Михайло	50.00
в. 253 Пукіш Анна	50.00
в. 254 Мічковський Матей	50.00
в. 271 Ґураль Марія	50.00
в. 273 Пиндус Григорій	50.00
в. 290 Новаковська Мих.	50.00
в. 292 Качмар Дмитро	50.00
в. 300 Кучма Йосиф	50.00
в. 308 Боднарчук Петро	50.00
в. 334 Гусак Марія	50.00
в. 371 Романків Григ.	225.00
в. 389 Стецик Казимир	25.00
в. 390 Скроцька Марія	50.00

Виплати з фонду сирітського по бл. п.:

в. 26 Філь Михайло	121.12
в. 32 (ст.) Фединець Т.	244.88
в. 76 Ярмій Михайло	208.00
в. 85 Ґеці Марія	127.00
в. 104 Сидор Марія	146.49
в. 155 Попаца Іван	340.00
в. 233 Павлик Анна	53.00
в. 273 Ніцко Михайло	95.78
в. 276 Зиндран Ірон	53.51
в. 308 Совяк Іван	896.00

Виплати з фонду адміністраційного:

Свобода за орган	3,956.50
Платня гол. уряду	580.00
Адміністрац видатки: понта, тел., експ. і т. п.	37.64

Грошеві звороти нових родів обезпечення:

в. 38 Шифчик Мирон	13.90
в. 326 Сеньків Стефан	66.95
в. 326 Сеньків Стефанія	35.82

Позички готівкою на нові роди обезпечення:

в. 85 Костюк Онуфрій	50.00
в. 85 Костюк Розалія	50.00

Інвестиції готівки:

Інвестиції готівки в морґечах	90,000.00
Разом	117,576.59

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. травня остала	$464,385.30
Прихід за червень	57,389.16
Разом	$521,774.46
Розхід за червень	117,576.59
Готівка з кінцем міс. червня остає	$404,197.87

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 404,197.87
Морґечі	1,484,484.00
Бонди	581,273.50
Реальність	123,000.00
Позички	100.00
Разом	$2,593,055.37

Стан довжний:

Фонд посмертний	$1,898,304.90
„ резервовий	360,814.69
„ запомоговий	76,576.93
„ адміністрац.	20,514.98
„ конвенційний	24,469.54
„ народний	8,007.71
„ сирітський	204,366.62
Разом	$2,593,055.37

Мик. Мурашко, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр.
Р. Слободян, г. фін. секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за квітень 1931 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	27.45	160.	9.20
2.	18.70	161.	10.80
3.	9.70	162.	3.40
4.	2.70	163.	7.88
5.	6.30	164.	9.70
6.	2.05	165.	2.55
7.	25.03	166.	1.58
8.	20.48	167.	6.53
9.	23.70	168.	24.30
10.	3.82	169.	3.60
12.	2.25	170.	13.50
13.	7.45	171.	25
14.	2.00	172.	2.05
15.	2.50	173.	5.65
16.	8.65	174.	3.60
17.	4.75	175.	8.55
18.	8.85	176.	4.10
20.	7.00	177.	5.85
21.	11.48	178.	1.80
22.	14.85	179.	22.50
23.	3.38	181.	8.35
24.	18.45	182.	9.90
25.	2.95	183.	2.45
26.	4.30	185.	13.50
27.	2.50	186.	1.75
28.	22.35	187.	90
29.	22.05	188.	4.55
30.	8.55	189.	2.70
31.	16.20	191.	7.65
33.	4.05	192.	13.95
34.	23.18	193.	8.35
35.	2.50	196.	4.05
36.	75	197.	90
38.	17.10	198.	3.15
39.	12.40	200.	9.00
40.	4.30	201.	6.60
41.	1.13	203.	5.85
42.	10.13	204.	15.30
43.	4.05	205.	5.75
44.	20.25	206.	42.75
45.	14.85	207.	6.53
46.	1.15	208.	2.45
47.	3.70	209.	9.45
48.	2.52	210.	6.40
50.	6.55	211.	9.50
51.	1.13	212.	2.48
52.	90	213.	27.25
53.	5.18	214.	8.80
54.	3.85	217.	33.30
55.	7.45	218.	30.40
56.	19.60	219.	4.73
57.	9.90	220.	18.23
58.	12.40	221.	19.35
59.	16.60	223.	34.20
60.	2.70	224.	75
61.	6.53	226.	1.80
62.	7.25	227.	7.00
63.	15.75	228.	3.35
64.	8.80	229.	15.75
65.	31.50	230.	26.58
66.	1.58	231.	12.15
67.	14.85	232.	6.10
68.	2.48	233.	68
69.	4.10	234.	38.25
70.	18.45	235.	7.20
72.	8.25	236.	5.65
73.	9.45	237.	18.90
74.	1.60	238.	4.45
75.	9.23	239.	32.85
76.	27.00	240.	2.00
77.	7.20	241.	7.88
78.	4.05	242.	16.90
80.	4.95	243.	15.95
81.	7.00	244.	3.40
82.	9.75	245.	26.75
83.	15.08	246.	4.73
85.	11.95	247.	28.65
86.	9.00	248.	3.15
87.	16.88	250.	1.35
88.	75	251.	11.70
89.	3.60	252.	6.90
90.	26.10	253.	7.20
91.	28.60	254.	3.60
93.	4.05	255.	7.00
94.	19.80	256.	3.60
95.	9.25	257.	3.15
96.	21.85	258.	5.00
97.	23.20	259.	15.98
98.	4.30	260.	1.35
99.	29.05	261.	75
100.	5.85	262.	5.85
102.	38.48	263.	8.35
103.	6.53	264.	2.92
104.	17.35	265.	4.28
105.	11.95	266.	7.88
106.	6.75	267.	6.10
107.	4.50	268.	8.55
108.	9.00	269.	3.60
109.	13.73	270.	20.05
112.	15.70	271.	4.05
113.	4.05	273.	13.05
114.	7.45	274.	12.60
115.	90	275.	7.65
116.	10.15	276.	76.75
117.	3.15	277.	5.18
118.	2.05	278.	9.00
120.	18.25	280.	3.15
121.	16.65	281.	3.38
122.	25	282.	31.05
123.	10.60	283.	6.80
124.	14.90	284.	3.15
126.	1.80	285.	2.25
127.	12.83	286.	4.30
128.	9.75	288.	20.93
129.	2.25	289.	6.30
130.	10.30	290.	4.05
131.	4.30	292.	26.55
132.	16.40	293.	2.50
133.	8.80	294.	5.18
135.	5.85	295.	23.40
136.	23.18	296.	17.50
137.	24.30	297.	3.60
139.	5.40	298.	5.20
140.	7.20	299.	4.95
141.	2.93	300.	17.55
142.	21.15	301.	10.45
144.	4.00	302.	75
145.	3.60	303.	2.05
146.	9.68	305.	5.85
147.	59.18	306.	1.15
148.	4.05	307.	3.85
149.	4.00	308.	11.55
150.	11.50	309.	4.50
151.	10.35	310.	5.63
152.	5.06	312.	8.30
155.	45.90	313.	50
156.	16.20	314.	1.60
158.	90	316.	22.73
159.	10.58	317.	11.35

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
318.	12.38	356.	1.80
319.	90	357.	4.05
320.	7.88	358.	3.55
321.	18.45	359.	4.95
322.	2.05	360.	6.75
323.	10.70	361.	30.60
324.	9.45	362.	7.95
326.	20.70	363.	18.45
327.	4.10	364.	22.50
328.	2.70	365.	11.25
329.	45	366.	3.40
330.	4.35	367.	13.05
331.	7.00	369.	26.33
332.	7.45	370.	10.80
333.	9.05	371.	12.40
334.	13.50	372.	25
335.	5.20	373.	2.93
336.	23.20	374.	4.95
337.	1.40	375.	5.18
338.	24.55	377.	85
339.	11.25	378.	1.80
340.	3.65	379.	8.55
341.	8.55	380.	4.73
342.	28.35	381.	3.15
343.	3.40	383.	13.50
344.	4.95	384.	26.85
345.	11.05	385.	20.70
346.	5.55	386.	3.25
347.	6.15	387.	50
349.	12.15	388.	18.10
350.	2.03	389.	2.25
351.	2.95	392.	75
352.	7.45	396.	13.95
354.	67	400.	18.55
355.	4.28	401.	4.05

З місячних вкладок	$3,496.45
Процент від бондів	75.00
Разом	$3,571.45

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.

в. 320 Тарас Андрій	346.00

Виплати з фонду адміністраційного:

Платня помічних сил	248.00
Видатки канцелярійні	14.00
Разом	$608.00

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем міс. травня остала	100,282.55
Прихід за червень	3,571.45
Разом	103,854.00
Розхід за червень	608.00
Готівка з кінцем міс. червня остає	103,246.00

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$103,246.00
Морґечі	100,740.00
Бонди	55,101.00
Разом	$259,087.00

Стан довжний:

Фонд посмертний	$185,332.17
„ адміністрац.	73,754.83
Разом	$259,087.00

Мик. Мурашко, гол. предс
В. Левчик, гол. касієр.
Р. Слободян, г. фін. секр.

Гість (до директора банку): Алеж бо у вас дивні касієри! Один горбатий, другий кульгає на ліву ногу!

Директор: Це лише задля спеціяльних знаків.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(53)

Гол. радний о. В. Споліта-кевич звертає увагу, що він у своїм звіті зазначив, що про справу Сиротинця-Захисту скаже осібно, коли на це прийде черга після денного порядку засідання. Отже тепер він робить таке предложення:

Короткі, але дуже важні вказівки, які муситься взяти під розвагу, коли би члени У. Н. С. плянований Сиротинець бажали зреалізувати.

I. Заки приступилосяб до будови, над якою треба би також дуже докладно застановитися і примір з інших будинків собі взяти, то значить, відкинути непрактичні і шкідливі сторони, а вибрати лише самі добрі і корисні сторони — я хочу звернути увагу на найважнішу річ всякого сиротинця, в якійнебудь формі він був би поставлений, а саме на **місцевість.** Добре положенне, місцевість, се одна з найважніших, такби сказати фундаментальних річей, без якої сиротинця успішно вести не можна. А саме сиротинець мусить бути в місцевости:

Близько великого міста. Не в самім місті, де воздух для дітей не добрий, і де тяжко о загороду (playing groud) і т. п., — але близько міста і то більшого міста, до якого можна було би дістатися кождої хвилі за посередництвом **стріткари.** Коли би було далеко від міста і стріткари не було би, тоді заведення мусіло би мати автомобіль, трок і шофера. Автомобіль конечний, щоби поїхати за ріжними справунками, яких при заряджуванню такої великої інституції є все дуже богато. Троком треба робити всякі SUPLY DELIVERY, бо не всі штори будуть довозити, як від міста далеко. Кромі сего інституція не годна удержати сталого лікаря, — а його мати мусить в день і часто в ночи. Колиж до міста далеко, можна представити собі тоді трудність дістати лікаря. Тосамо відноситься і до дентиста, якого діти часто потребують. Колиж місто далеко, стріткари нема, — треба їздити тоді автом. Прошу зважити всі трудноші і кошти з тим получені. Сиротинець мусить бути так близько міста, де **CITY LIGHT & POWER CO.** дає електрику за CITY RATE; в іншім випадку той видаток є страшно великий. Знаю 2 сиротинці, які далеко від міста і мусять платити т. зв. FARMER'S RATE за електрику, що виносить надзвичайно богато. Свій власний POWER HOUSE се кольосальний видаток, якого Сиротинець не годен оплатити! Так як конечна є електрика, так конечний є і ґаз, тому сиротинець мусить бути так близько міста, де би була **CITY GAS LINE.** Там, де нема ґазу, там на кожду, хотяй би наймеңшу річ, треба уживати угля, так, що в печи мусить бути безустанний огонь. Поминімо ту невигоду, якою є горячо в літі, але треба взяти під розвагу також і видаток на угле, яке в місті є дороге і якого богато зуживатися мусить, коли воно служить і до опалу і до кухні і до огріття води на купіль і т. п. Длятогож то не можна собі легковажити тої справи, бо то зовсім не є дрібничковість. Близькість більшого міста забезпечує також інституції **CITY WATER.** Там, де нема CITY WATER, там інституція мусить мати свою власну студню, WATER TANK, електричну помпу, високий WATER PRESSURE, на випадок огню, а все те коштує великі гроші. Коли прийде сухе літо, або коли помпа зіпсується — тоді інституція без води! Особливо в літі часто трапляється, що грім вдарить в електричні проводи, а тоді заки з далекого міста приїде хто направити зроблену шкоду—інституція не має ані світла, ані води! Також треба памятати на те, що там, де є студня, там BOARD OF HEALTH має часто робити інспекцію води в студни, а також в тенках, з яких вода іде водопроводами до мешкання і до TOILET-BATH ROOMS. Часто BOARD OF HEALTH знаходить якийсь „FAULT" і вимагає IMPROVEMENTS, реперації і т. п., що також богато коштує. Там, де є CITY WATER — CITY має своїх інспекторів, само про воду старається, її очищує і т. п. Томуж то треба і на се дивитися, бо то видиться дрібничка, а тимчасом в засаді то є фундаментальна вимога. — Тосаме відноситься і до **CITY SEWERAGE.** Там, де нема сур — там брудної води купальні чи пральні виливати на двір не можна і BOARD OF HEALTH вимагає тоді побудовання т. зв. „SEWERAGE FILTRATION PLANT", де би брудна вода проводами спливала і фільтрувалася. А се великий видаток. Знаю один сиротинець, який 2 роки тому заплатив за такий FILTRATION PLANT поверх $16,000. Рівнож не є такою дрібничкою, як би комусь видавалося, **телефон.** Під містом є CITY RATE, далеко від міста є FARMER'S RATE, а се робить ріжницю велику. Раз-враз треба телефонувати до міста за ріжними справами, чи то до доктора, чи то до штору, чи за многими іншими річами, — а коли за кождий CALL до міста треба заплатити — се робить на кінци велику суму! Томуж то конечно і безусловно сиротинець мусить бути не в місті, але зараз під містом, де би міг мати всі „BENEFITS" міста.

II. **Найбільшу помилку** роблять ті, які лучать **сиротинець з фармою.** З 3-ох сиротинців, що мають фарму, а які знаю, всі 3 сиротинці на фармі стратили, і або лишили фарму облогом і нічого не роблять, або продали її, а собі лишили лише загороду на ярину-зелениңу і місце на забаву для дітей. Є богато людей, які думають, що варта, оплатиться тримати фарму задля свіжого молока, сметани, масла, яєць, бараболь і т. п. Тимчасово, як досвід учить, се є велика похибка. Щоби тримати корови, треба мати відповідні стайні, будинки і тимсамим робітників, яких треба платити. Паша для худоби. Корови мусять бути екзаміновані кождого року стейтовою комісією, чи вони здорові або ні. Часто комісія узнає корови нездорові і їх треба знищити! Щоби мати сметанку, масло і т. п., треба мати також відповідні машини. Так, що грубо дешевше коштує молоко куплене за „WHOLESALE PRICE" від „DAIRY UNION", звідки береться по WHOLESALE ціні і всі молочні продукти. Тосамо відноситься до яєць, бараболь і т. п. — Дехто так собі рахує, що коли є фарма, то на фарму можна приняти нераз наших старих, бідних людей, яким не треба платити, а вони радо будуть працювати на фармі за удержанне саме. Практика показує, що се "boloney", бо коли хтось з наших старих людей прийде до такої інституції, щоби його удержувала, — то він працювати не хоче, бо, як каже, слабий і не може. Якби міг працювати, то не ішов би працювати за дармо, — але працював би за гроші! Томужто всі ті, що приходять там, аби працювати, — зовсім нічого не роблять, придержуючися засади, що яка платня, така і робота! — В додатку, ся інституція є народна інституція, і народ сю інституцію удержує для бідних, — а вони бідні, — тож то є їх, — і то до них належить усе. Томуж то досвід вчить, що ті безплатні робітники — се комуністи в уживанню всього добра, але не в праці. Є і такі, що думають, що діти можуть також на фармі богато помогти в роботі. Щоби не тратити часу, скажу коротко, що се є виключене, бо до 16 літ життя є заборонено стейтом дитину до роботи уживати; дитина мусить ходити до школи і вчитися, а по 16 році життя звичайно не можна вже довше сироту в сиротинци держати. Томуж то на поміч в роботі зі сторони дітий може числити лише той, хто поняття про сиротинець не має.

III. Дуже важним або й найважнішим чинником в кождім сиротинци є **школа.** Сиротинець не має на ціли дитину вигодувати — бо сиротинець се не кормик, — але сиротинець мусить дитину виховати на чесного і пожиточного члена свого народу і своєї держави. Після законів стейту, кожда сирота мусить вчитися в школі, в якій мусять учити дипльомовані учителі по анґлійськи. Надпрограмово і додатково діти можуть вчитися своєї рідної мови і своєї рідної релігії. Значиться, треба в сиротинци удержувати школу з фаховими силами і всіми стейтовими вимогами. Прошу добре розважити, який великий кошт се потягає! Тому, що удержати стілько учителів світських, дипльомованих, так як стейт домагається, надзвичайно богато коштує, тому багато сиротинців уживають тут сестер-законниць, длятого, що ті багато, дуже багато дешевші. Коли учитель світський коштував би місячно найменше $100, то сестра коштує $25. По годині шкільний учитель чи учителька світська іде до дому, бо хоче забавитися і т. п. і нема кому дітий доглядати, а учителька-сестра є з дітьми в школі і поза школою, в день і в ночи. Учительки-сестри плекають тіло і душу дітий сиріт, а за те все їх винагородженнє є безпорівнання меньше від винагородження фахових світських учителів. Томуж то, хоч би лише з того огляду, — то сиротинець, коли мусить мати школу і учителів, — конечно мусить мати учительок-сестер, бо інакше не годен оплатити. Маючи сестри, мусить мати свого священика, який для сестер, після вимог нашого стану, мусить щоденно мати Сл. Божу, щоденно їх причащати і над релігійним вихованням дітий і сестер наглядати. Все те є необхідне і проте над тим всім наперед треба подумати і все те обрахувати.

Тай не конець на самій елементарній школі. Щоби сиротинець був добродійством як для одиниць, так і для суспільности, то з нього мусять виходити молоді люди чесні, моральні, працьовиті і потрібні та ужиточні для людства. Щоби се мож було осягнути — то треба тих дітий сиріт навчити і тої чесноти, і тої моралі, і замилування до праці, і вкінци дати їм в руки якийсь фах, з якого вони могли би жити і пожиточними бути. Томужто замало мати елементарну школу, але треба мати також школу промислову „TRADE SCHOOL", так, щоби сироти, вийшовши з сиротинця, могли дати собі в світі раду. Знаю сиротинець, який забув на сю найважнішу може річ, — і наслідок з того такий, що діти, які до літ 16 нічого не робили, бо всяка робота заказана, і тому до роботи не звикли, — коли по 16 році життя вийшли з сиротинця, бо знова після правил і приписів стейтових не могли вже по 16 літах в сиротинци разом з молодшими від себе дітьми бути, — то більша половина хлопців стала бомами і злодіями, бо до праці не навикли і працювати не вміли і не хотіли, — а дівчата — многі з них — стали проститутками. Величезні суми гроший, які пожирає сиротинець, пішли на те, щоби виховати бомів, злодіїв і проституток! — З того виходить, що "Trade School" є конечністю, але се коштує! Учителі, машини, приряди і т. п. Все те розважити треба! (То також вимагає близькости великого міста, там, де є такі школи).

Вкінці ще одна річ, яку треба мати на увазі, заки взагалі до будови сиротинця приступиться. Треба памятати, що кромі видатку будови сиротинця, школи, учителів і т. п., є удержанне, харч, одежа, обува і т. п. Дехто забуває про се, дехто думає, що ті сироти можна буде удержувати жебраниною, добровільними складками і т. п. Се є велика помилка! Кождий з вас знає, що остаточно з доброго серця дасть на сироти раз 100 дол., раз дасть 10, раз 1 дол., другий, третий, а може і десятий раз 1 дол., але відтак скаже, що вже досить надавався і більше не дасть! А хто з нас може сказати, які часи нас іще чекають? Проте вибиймо собі з голови удержанне сиріт з жебранини! Удержанне сиріт мусить мати стале, певне жерело, яке не мало би нічого спільного з симпатією інституції або „добрими і злими часами". Притім згадаю, що, засягаючи інформацій в многих сиротинцях, я довідався, що удержанне одної сироти в сиротинци коштує мінімально $1 денно, то є $365 річно одна дитина, 10 дітий $3,650, 100 дітий $36,500, 200 дітий $73,000, 300 дітий $109,500 і т. д. Се є мінімальний видаток, як мені сказали у всіх сиротинцях, розуміється, рахуючи удержанне, школу, учителя, убранне, обуву і т. д. Знаючи се — можемо дальше застановлятися і роздумувати, який будинок має бути і т. п., але то є елементарні річи, з якими мусимо бути освідомлені, заки щонебудь робити будемо.

P. S. Накладати розмет на членів Союза не є вказане, бо У. Н. С. утратить членів.

Моя гадка: Супроти браку фондів, яких задля теперішних тяжких часів, які не знати як довго ще тревати будуть — будову сиротинця належить рішучо на неограничений час відложити — а коли є сироти, які конечно помочи потребують, — уділити їм помочи з фонду, який істнує, евентуально 3% того фонду.

Після повищого реферату о. В. Сполітакевича мала місце коротка загальна дискусія, в якій відзначився голос о. д-ра Клодницького, щоби на відділи наложити обовязок бодай раз в рік влаштовувати ріжні підприємства в користь Сиротинця, і голоси д-ра М. Клима і Т. Михальчука, що зачинати допомогову акцію з процентом від $50,000 капіталу буде замало, та що було би ліпше зачинати, аж коли призбирається крукла сума $100,000, як це вже й раз було постановлено.

Вкінці на формально поставлене і поперте внесення одноголосно ухвалено акцію допомоги сиротам зорґанізувати і розпочати з проценту від круглої суми $50,000, коли така сума збереться, а справу самого Сиротинця-Захисту лишити до остаточного вирішення слідуючій конвенції.

(Далі буде).

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(63)

При помочі тих моряків, які залишилися при життю, Тарзан почав керувати пароплавом „Кінкейд". Він наказав розвести пару в кітлах і готуватись плисти, куди він прикаже. Тарзан хотів пробратися далі по ріці Уґамбі щоби там розслідити джунґлі по обох її сторонах. Його звірята знаходилися також на пароплаві. Ім було наказано нікого більше не зачіпати й вони бездільно блукали по ріжних закутинах пароплава.

—o—

На ніч усі звірята були замкнені в одній просторій кімнаті пароплава, щоб вони не зробили чогонебудь невказаного. Тарзан був врадуваний тим, що оповіла йому Джейні про дитину, яка вмерла на її руках. Джейні стверджувала, що то не був їх синок. Отож у Тарзана ще лишалася надія десь знайти свого сина. Зявилася в обох надія, що їх синок ніколи не був на пароплаві „Кінкейд", а тепер напевно десь знаходиться далеко від цих джунґлів.

—o—

В той час, коли Тарзан та Джейні стояли на покладі й розповідали одно другому про свої переживання й пригоди від часу, як вони розлучилися в Лондоні, невідомий чоловік, з бородою, приглядався зпоза дерева „Кінкейдови", що тепер стояв на котві недалеко від берега. Він обдумував плян, як перешкодити лордови та лейді Ґрейстовк вибратися спокійно з джунґлів. У нього в голові роїлися пляни помсти за Рокова та за інших товаришів.

—o—

Це був теж Росіянин, на призвище Павлович. Він лиш один утік з „Кінкейда" підчас кривавої бійки Тарзана й звірят проти банди Рокова. На лиці його гралася саркастична усмішка. Видно, він уже придумав певний плян помсти й нападу на „Кінкейд". Він тепер лише мріяв, як добратися до невеличкої деревяної скриньки, яку він заховав був на пароплаві. Для цього він усів до човна й під покровом ночі поплив до „Кінкейда".

—o—